

ZPRAVODAJ

KVĚTEN - 2009

„MOTIVAČNÍ POBYTY PRO RODINY SE ZDRAV. POST. DĚTMI“

Zpráva o průběhu projektu – duben 2009.

Projekt jsme zahájili 1. 7. 2008.

Stav databáze zájemců o motivační pobyty – momentální počet kontaktů je 602 rodin se zdravotně postiženým dítětem/mladistvým z 35 klubů. Databáze zájemců o připravované pobyty je průběžně aktualizována.

Zpráva o uskutečněném Motivačním pobytu rodin se zdravotně postiženým dítětem ve dnech 18. – 25. duben 2009 Penzion Badinka Svojanov u Borušova

Penzion Badinka je rekreační zařízení, které provozují manželé Badinovi, ale jeho vlastníkem je Mendlova vysoká škola zemědělská v Brně, objekt je z části bezbariérový, vchod do penzionu je rampou přístupný vozíčkářům i osobám se sníženou pohyblivostí, přízemí penzionu má přizpůsobeno v rámci možností sociální zařízení, které má madla a dostatečnou šířku dveří. V penzionu byl po dobu pobytu k dispozici schodolez, který měl zajistit přístup i do prvního nadzemního podlaží penzionu. Rozlehlá zahrada s hřištěm pro míčové hry, ohniště a venkovní posezení pro relaxaci vše je dobře přístupné vozíčkářům, krásné prostředí pro trávení času určeného k odpočinku a rodinou rekreaci.

V sobotu 18. 5. 2009 se od 14hodin sjížděly rodiny se zdravotně postiženým dítětem do Svojanova u Borušova a penzionu Badinka. První účastníci dorazili na místo určené opravdu ve 14 hodin, což nás velmi potěšilo, byla to první známka toho, že přijíždějí s nadšením. Postupně přijelo všech 49 účastníků a počínaje večerí v 18 hodin jsme byli kompletně ubytováni a mohli jsme si pochutnávat na připraveném jídle od manželů Badinových. U večere jsem sdělil všem přítomným, že v 19 hodin se ve společenské místnosti penzionu koná zahájení a přivítání spojené se seznamovacím kolečkem. Všichni přijali mé pozvání a v určenou hodinu jsme oficiálně zahájili náš týden ve znamení odpočinku, motivace, přednášek, povídání, hraní a výtvarného tvoření.

Schůzka měla ráz seznamovací, nejdříve jsem všechny jménem svým a jménem Asociace rodičů a přátel zdravotně postižených dětí v ČR o. s. přivítal a oficiálně seznámil s názvem a s představou průběhu našeho pobytu. Představil jsem sebe koordinátora pobytu, následně provozovatele penzionu, kteří se nám v následujících dnech budou starat o stravu a ubytování, kolegyně asistentky a asistenta, kteří budou zajišťovat pomoc a dohled při herních a výtvarných aktivitách dětí, během přednášek určených pro rodiče a při večerní hygieně dětí, pokud rodiče projeví zájem. Dalším bodem našeho úvodního sezení bylo vzájemné seznámení účastníků pobytu. Každá účastnická rodina vybrala ze svého středu jednoho zástupce, který nám svoji rodinu představil. Seznamovací kolečko bylo velmi příjemné, všichni účastníci sdělili, odkud přijeli, kdo z jejich rodiny je přítomen maminka, tatínek, dcera, syn, babička, dědeček nebo sestřenice, ale i asistenční pes. Přidali jména a také malou úvahu s jakým očekáváním přijíždějí. Všechna tato milá povídání nám vnesla do začátku pohodu a očekávání něčeho nového, jiného, s neznámými lidmi v novém prostředí, ale zároveň trávení času s rodinou, udržování rodinné pohody a odpočinek po boku svých blízkých, kteří po celý rok společně pečují o dítě se zdravotním postižením. Po ukončení tohoto úvodního posezení, jsem svolal pracovní schůzku koordinátora s asistenty, abychom naplánovali harmonogram dne a vybraly z připravených činností, které budeme realizovat následující den.

Vzorový Harmonogram den:

8:30 Snídaně

9:30 – 11:30 Volnočasové aktivity pro děti

Kytičky z papíru (obkreslení šablony, vystřížení), obtisknutí rukou dítěte do kytičky, napsat jméno (Pomůcky: papír tvrdý - 30ks, obyč. tužka -18ks, nůžky – 18ks, prstové barvy, fix)

9:30 – 11:30 Přednášky pro rodiče

Dle aktuální nabídky

12:00 Oběd

12:30 – 14:30 Polední klid

15:00 Svačina

15:30 – 17:30 Volnočasové aktivity

Sportovní program:

a) kuželky (míč „medicinbal“, sada kuželek)

b) prohodit míč kruhem (obručí) (volejbalový či jiný lehký míč, obruč)

c) slalom – kužely (kužely 10ks)

d) slalom – mety (mety 10ks)

e) „skok daleký“ (na jeden záběr rukou dojet co nejdále na vozíku)

f) „boccia“ (trefit míček v poli míčkem), 5 míčků

g) dotknout se nafukovacích balónku, které visí na provázku (nafukovací balónky 10ks, provázek)

h) „opičí dráha“ (objíždění různých předmětů

ch) závody – „sprint“ – rychlá jízda dvojic

15:30 – 17:30 Přednášky a aktivity pro rodiče

JUDr. Zdena Cupková-sociálně právní poradenství a individuální konzultace

18:00 Večeře

Každý večer možnost rodičovských posezení v Jídelně

Takto jsme v týmu každý večer naplánovali činnost na následující den, tak aby byla přizpůsobena aktuálnímu počasí. Volnočasové aktivity byly pro rodiny nabídkou nikoli povinností a mohli si svůj čas naplánovat i alternativním způsobem. Na nástěnce byla po celý týden také vyvěšena nabídka na výlety do okolí, kde jsme vytiskli návštěvní hodiny hradů a zámků v okolí, také provozní dobu krytého bazénu v Mohelnici, který byl z penzionu velmi dobře dostupný a navíc bezbariérově přizpůsoben. Bylo pro nás velkým potěšením, že děti i se svými rodiči, ale i babičkami a dědy se účastnily našich nabízených výtvarných, sportovních i relaxačních činností ve velkém počtu. Přednášky, které během týdne proběhly, byly čtyři: Sociálně- právní poradenství a individuální právní konzultace JUDr. Zdeny Cupkové, prezentace koordinátorky projektu Motivačních pobytů pro rodiny se zdravotně postiženým dítětem Martiny Smolíkové, předváděcí přednáška kompenzačních pomůcek firmy Medicco Brno a informační přednáška Katky Šíblové sociální pracovnice Azylového domu pro oběti domácího násilí byly absolvovány všemi dospělými účastníky. Toto lze vyhodnotit jako velmi pozitivní, při všech přednáškách se rozvinula diskuze, která se prolínala dny celého týdne. Výměna názorů i vzájemné rady účastníků budou zcela jistě nápomocny při řešení dalších vzniklých situací při životních cestách našich účastnických rodin. Při večerních posezeních rodičů se hodně hovořilo o posuzování stupně závislosti na pomoci druhé fyzické osoby podle zákona o sociálních službách, o příspěvku na péči a o jeho využívání, o možnostech vzdělávání dětí se specifickými vzdělávacími potřebami, o pedagogických a osobních asistentech nebo o sexualitě dětí/mladistvých se zdravotním postižením a problémy s tímto spojených. Všechna tato témata jsou velice aktuální a popovídání si o nich vyvolávala v našich hlavně maminkách dětí úlevu, že takové situace neprožívají samy a sdílení je to co potřebovaly cítit.

Během celého týdne nevznikly žádné mimořádné události, vše probíhalo podle harmonogramu, nikdo neonemocněl a nikdo neutrpěl žádný závažný úraz. Penzionem vládla dobrá nálada, strava byla výborná, množství nadstandardní a manželé Badinovi provozovatelé penzionu byli k našim dětem báječní, srdečně je všechny přijali a také byli velmi vstřícní ke všem našim přáním a požadavkům. Za toto všechno jim patří velké poděkování, protože taková ochota a přijetí lidí s postižením není v naší společnosti bohužel samozřejmostí.

Závěrem lze konstatovat, že při loučení s rodinami a asistenty jsem od všech dostal zpětnou vazbu, že pobyt opravdu přinesl nové zážitky, informace, přátelství a krásné prožití odpočinku s rodinou mimo domov, které utužilo rodinné vztahy. Přání všech, mít možnost přijet i za rok na takový výborný pobyt hovoří za vše.

Robert Čížek, koordinátor pobytu, Ve Svitavách dne: 1. května 2009

Vrcholily přípravy květnového pobytu ve slovenských termálech. Je přihlášeno 71 účastníků (22 rodin). Byla provedena pravidelná administrace projektu.

Webové stránky Asociace byly aktualizovány měsíční zprávou o projektu.

Martina Smolíková
koordinátor projektu

Podpořeno grantem z Islandu, Lichtenštejska a Norska v rámci Finančního mechanismu EHP a Norského finančního mechanismu prostřednictvím Nadace rozvoje občanské společnosti.

aktuálně

KONFERENCE - AUTISMUS

AUTISMUS

z pohledu medicíny 21. století
vědecky podložené naděje

1. setkání rodičů a odborníků, panelová diskuse

13. června 2009, od 10:00 hod. do 18:00 hod.

Konferenční centrum City: Na Strži 1702/65, 140 00 Praha-Nusle (stanice metra C Pankrác)

PROGRAM:

Přednáškový cyklus o posledních objevech a metodách léčby, diskuse pro laiky i odborníky.

Účastnický poplatek 1100,-Kč, rodiče artistických dětí sleva 20%

Bližší informace: agentura@regenerace.cz, tel.: 724 026 098

KAMARÁD PRO VOLNÝ ČAS

Komu je program Akce pontony určen? Program je určen lidem s mentálním či kombinovaným postižením nebo autismem od 16ti let. Jak program probíhá?

V programu se setkává a spolupracuje klient, který přišel s nějakým požadavkem a dobrovolník, který s ním na něm pracuje. Na schůzkách spolu tráví volný čas – chodí na procházky, za kulturou, sportují a na příjemném pozadí těchto aktivit pak dobrovolník cíleně pracuje se svým protějškem na naplňování cílů - požadavků, se kterými klient do programu přišel. Vídají se jednou týdně na 2-3 hodiny.

Mezi nejčastější cíle klientů patří např. samostatné cestování, hodiny a orientace v čase, vyhledávání informací na internetu, hospodaření s penězi a nakupování, umět mluvit o partnerských vztazích...

Dobrovolníci jsou pečlivě vybíráni a proškoleni. Pravidelně se účastní metodického vedení a supervizí, kde se dále vzdělávají v práci s klientem. Koordinátor je jim odborným garantem.

Více podrobností najdete na www.mameotevreno.cz, program Dobrovolnické centrum - Akce Pontony. Nebo nás kontaktujte na tel. 222 511 216.

MENTÁLNÍ RETARDACE A DUŠEVNÍ NEMOC

<http://www.muze.cz/clanky/clanek/516/>

Mentální retardace a duševní nemoc - dvě větve jednoho stromu?

Tak jako běžný občan nerozlišuje rozdílné diagnózy u tělesného postižení, např. u paraplegiků, podobně se laická veřejnost nezabývá rozdíly stavů mysli. A tak se zdálky zdá, že mentálně postižení a duševně nemocní patří do jakési jednotné přihrádky.

Není pro takový názor lepší důkaz, než že se v bývalých ústavech sociální péče setkávají obě skupiny - a navíc i pacienti s demencí? Opravdu ne. Společného jmenovatele pro tyto tři různé skupiny je možné hledat až v případech, kdy je jejich stav nevratný a pomoc spočívá především v ošetrovatelské péči. Klienty těchto zařízení zbavil jejich stav možnosti samostatného života, ať byla jeho původní příčina (diagnóza) jakákoliv. To, že senioři postižení demencí prožili svůj předchozí život jako zdraví dospělí lidé, není asi nutné obsáhleji vysvětlovat. Naproti tomu je třeba upozornit na skutečnost, že handicap mladého a dospělého člověka s mentální retardací a duševní nemocí je ve stejných životních obdobích něco zcela rozdílného. Mentální retardace je skutečné postižení, většinou vrozené. Podstatu poruchy učení a sníženého intelektu nelze medicínsky ovlivnit, „léčba“ spočívá pouze v sociální pomoci. Duševní onemocnění je naopak nemoc, tedy záležitost především medicínská, která je někdy vyléčitelná, někdy nevyléčitelná, ale vždy léčitelná. Podobně jako u některých tělesných chorob není odstranitelná příčina, ale je možné kompenzovat nebo minimalizovat příznaky. Proto je nutné přistupovat ke skupině duševně nemocných (především psychotiků) zcela odlišně než ke skupině mentálně postižených.

U těžších duševních onemocnění, zejména psychóz, vychází terapie z bio-psycho-sociálního modelu nemoci. Pomoc nemocným je v optimálním případě poskytována ve třech rovinách - medikamenty, psychologickými prostředky a sociální rehabilitací. Stejně jako v jiných medicínských

oborech záleží při léčbě duševních nemocí na co nejčasnějším rozpoznání a zaléčení onemocnění, komplexní léčbě, sekundární a terciární prevenci, na směřování spolupráce lékaře a pacienta k úplné nebo alespoň částečnému uzdravení a návratu do společnosti.

Ten největší rozdíl mezi mentálně postiženými a duševně nemocnými je právě v oblasti intelektu, protože rozptyl od podprůměru až k vysokému nadprůměru není u lidí s psychiatrickou diagnózou příliš odlišný od běžné populace. Neschopnost racionálního uvažování v akutní fázi nemoci, určitý úbytek kognitivních funkcí, její při dlouholeté chronifikaci nebo nedostatečně rozvinutá sociální inteligence některých psychiatrických pacientů nic nemění na širokém rozptylu obecné inteligence této skupiny. Domnívám se, že někteří mentálně postižení mohou mít za příznivých okolností mít lépe rozvinuté sociální schopnosti než duševně nemocní, ale na druhé straně i oni mohou kromě nižšího intelektu být zároveň pacienti psychiatra. Ani v moderní době není léčba nemocí duše vždy úspěšná a onemocnění pak přechází ve skutečný handicap. Čím je těžší, tím se obě skupiny k sobě přece jen přibližují – někdy např. společně pracují v chráněných dílnách některých církevních organizací.

Je ovšem otázka, jestli je to opravdu optimální. V jednom krajském městě pracoval v takové „smíšené“ dílně bývalý pekař Jaroslav. V článku regionálního deníku byl na fotografii zachycen při kreslení s popiskou „Jaroušek má svůj vlastní svět“. Jaroušek byl ovšem docela Normální Jarda, který měl o historii svého slavného rodného města daleko hlubší znalosti než měli jeho opatrovatelé. Jestli dnes pracuje, nevím, ale našel si dívku a oženil se s ní. Občanská sdružení, která se specializují na pomoc jedné nebo druhé z těchto skupin, jsou si jejich odlišnosti nepochybně velmi dobře vědoma. Není mi známo, že by spolu někdy spolupracovala v praktické rovině.

A tak na závěr opakuji, že teprve při těžkém handicapu sblížuje obě skupiny postižených potřeba obdobné sociální a ošetrovatelské péče, kterou jim pod jednou střechou mohou poskytovat zařízení k tomu určená.

SOCIÁLNÍ FIRMA JAKO JEDNA Z CEST INTEGRACE

<http://www.dobromysl.cz/scripts/detail.php?id=1793>

Sociální firma zaměstnává osoby se zdravotním hendikepem. Je konkurenceschopným podnikatelským subjektem působícím na běžném pracovním trhu.

Poskytuje přiměřenou podporu osobám znevýhodněným na trhu práce a vytváří pro ně pracovní příležitosti. Tolik definice z odborné literatury.

Letos v lednu jsem založil zahradnickou sociální firmu Rubisco. Co mě k tomu vedlo?

Několik let jsem učil mladé lidi s tělesným a mentálním hendikepem. Brzy jsem si uvědomil, že jsou schopni zadaný úkol dobře splnit, ale většinou není v jejich možnostech pracovat na výkon, pod časovým tlakem. Potřebují vedení a podporu, což se jim v běžném pracovním prostředí nedostává. Ochranařské prostředí speciální školy, je často vystřídáno tvrdou realitou, ve které se setkávají s výsměchem a ústrky. Proto jsem založil firmu, která by byla jakým si mezistupněm mezi chráněnou dílnou a běžnou komerční firmou. Navázal jsem obchodní spojení se zahradnickou firmou Myslbek a začal podnikat.

Zatím zaměstnávám jednoho člověka s mentálním hendikepem, který pod mým dohledem pečuje o firemní zeleň. Moje podnikatelská vize není zatím naplněna. Největším problémem při tom to druhu podnikání je získávání zakázek. Přitom naše firma nabízí několik konkurenčních výhod, jako: 1. náhradní plnění ve smyslu zákona o zaměstnanosti ač. 435/2004 Sb.

2. příklon ke společenské odpovědnosti, která zvyšuje prestiž firmy pro níž pracujeme
3. prolínání zdravých a hendikepovaných, jenž může obohatit zaměstnance komerční firmy
4. velmi zajímavá cena našich služeb

Rád bych zaměstnával více lidí s hendikepem, kteří by pečovali o firemní zeleň, pomáhali by při zahajovacích a dokončovacích pracích při zakládání nových zahrad a udržovali zahrady stávající. Ostatní náročnou a odbornou činnost by prováděla mateřská zahradnická firma Myslbek. Díky tomu to propojení jsem už dnes schopen nabídnout komplexní zahradní služby.

Jan Vrzal, www.rubisco.cz

vzdělávání...

☑ JAK VYSTOUPIT Z KRUHU

Nejméně 60 rodičům dětí se zdravotním postižením ze Středočeského a Pardubického kraje poskytne formou vzdělávacího kurzu znalosti a dovednosti se zaměřením na prevenci syndromu vyhoření a pomoc při vstupu na trh práce projekt, který zahájilo o.s. Alfa Human Service.

Občanské sdružení Alfa Human Service zahájilo dne 1.5.2009 realizaci projektu „ Jak vystoupit z kruhu“, který je financován z prostředků ESF. AHS je vzdělávací instituce MPSV a registrovaný poskytovatel sociálně aktivizačních služeb pro rodiny s dětmi s osmiletou profesní zkušeností.

Hlavním cílem projektu je poskytnout minimálně 60 rodičům dětí se zdravotním postižením formou vzdělávacího kurzu znalosti a dovednosti se zaměřením na prevenci syndromu vyhoření a pomoc při vstupu na trh práce. Cíle projektu jsou v souladu se Střednědobými plány krajů a přispívají k šanci rodičů vystoupit z kruhu závislosti na sociálním systému státu, k prevenci závislosti klienta na sociální službě a ke zvýšení dostupnosti a kvality regionálně poskytovaných sociálních služeb rodičům dětí se ZP.

Během následujících 15 měsíců proběhnou pro 2 kraje 4 vzdělávací cykly pro rodiče dětí se ZP s časovou dotací 96 výukových hodin na jeden cyklus a budou složeny ze 3 základních modulů:

1. Vzdělávací kurz (48 hodin) se zaměřením na práci v prožitkové skupině s celkovým počtem max.15 účastníků

- Prevence syndromu vyhoření (16 hodin)
- Základní prvky psychohygieny (16 hodin)
- Práce s osobou v krizi a vnímání traumát (8 hodin)
- Komunikace, partnerské vztahy, postavení zdravého sourozence (8 hodin)

2. Vzdělávací kurz Agresivita a sexualita dětí se ZP (16 hodin) je realizován formou interaktivní práce vyžadující 15 až max. 20 osob ve skupině.

3. Aktivizační program pro podporu vstupu rodiče na trh práce

- Informace z oblasti pracovního poradenství, vybrané kapitoly zákoníku práce (8 hodin)
- Jak psát životopis a číst inzeráty mezi řádky (8 hodin)

Jak se chovat při pohovoru, jak se dále vzdělávat, individuální konzultace k napsanému životopisu (8 hodin)

Projekt bude realizován ve Středočeském kraji (Beroun a jeho okolí) a Pardubickém kraji (Pardubice a okolí). Pro oblast Středočeského kraje bude program probíhat ambulantně, pro Pardubický kraj část programu proběhne formou 2 týdenních pobytů rodičovských skupin.

Účastníci vzdělávacích kurzů budou podpořeni možným čerpáním příspěvku na hlídání dětí, odbornou literaturou atd...

Na závěr projektu proběhnou 2 evaluační semináře celkem pro 50 poskytovatelů sociálních služeb daného regionu, na kterém budou zveřejněny výsledky a zkušenosti projektu.

Podrobné informace můžete získat na adrese Alfa Human Service, Biskupcova 84, Praha 3, na tel. čísle 242 441 486, nebo na e-mailu: vzdelavani@alfabet.cz

Lucie Štěpánková
zástupce ředitelky sdružení

VOKS

<http://ucitelske-listy.ceskaskola.cz/Ucitelskelisty/Ar.asp?ARI=103779&CAI=2149>

Zavádění alternativního komunikačního systému VOKS u žáků s kombinovaným postižením VOKS (*Výměnný obrázkový komunikační systém*) ve světě známý jako PECS tj. *Picture Exchange Communication System* využívá obrázků k nonverbální komunikaci např. s dětmi s poruchami autistického spektra.

Lze ho však využít i pro žáky s výraznějšími problémy ve verbální komunikaci (DMO, Downův syndrom, dysfázie). Jako komunikační prostředek lze použít fotografie, piktogramy nebo jiné specifické symboly, vyhovující konkrétnímu dítěti.

Ve výuce používáme fotografie a symboly, které jsou součástí metodiky Souboru obrázků VOKS. Komunikace pomocí obrázků podporuje verbální projev. Klademe důraz na motivační prvek nácvičky VOKS, kde žák za obrázek dostane to, co chce. Postupně komunikaci rozšiřujeme i na ostatní oblasti života.

Jak pracujeme se systémem VOKS?

Třetí třída Základní školy speciální Diakonie ČCE Ostrava čítá pět žáků v rozmezí od 6 do 20 let. Jejich výchova a vzdělávání je zajišťována třemi pedagogickými pracovníky.

Popudem pro zavedení alternativního komunikačního systému VOKS u žáků třetí třídy byl nástup nové žákyně, u níž byl výměnný obrázkový komunikační systém doporučen Speciálním pedagogickým centrem při Speciální mateřské škole, již navštěvovala. Žákyně má vytvořenu svou komunikační knihu, postupně se seznamuje s novými symboly, o jejichž využívání usilují pedagogové i rodiče.

Dva žáci třetí třídy komunikují verbálně pouze na úrovni několika slov, ostatní žáci nekomunikují verbálně vůbec.

U nejstarší žákyně třídy, dvacetileté Lucie, s diagnózou Downův syndrom není řeč vyvinuta v důsledku sluchové vady. Lucie slyší pouze velmi vysoké tóny např. bouchnutí dveří, hru na triangel, pískání, hlasitý

křik. Komunikuje několika znaky Makatonu, ukazováním, grimasami. Objevují se jednoduché vokalizace, náznaky slabik.

Devítiletý Martin s diagnózou spastická diparéza, těžká mentální retardace, hyperaktivní syndrom, opožděný vývoj řeči, komunikuje na úrovni jednoduchých slov, používá onomatopoeia. Na lepší úrovni je receptivní složka řeči, Martin rozumí slovním pokynům, reaguje na ně. Reaguje také na grimasy druhých (např. zamračení učitele při nesouhlasu s jeho chováním). Martin se dorozumívá také pomocí gest a několika znaků Makatonu (ukáže, že chce jíst, jít na záchod...)

Zuzka, dvanáct let, s diagnózou středně těžká mentální retardace, epilepsie, kvadruspastická forma DMO s akcentací diparézy, nekomunikuje verbálně téměř vůbec. Pouze opakuje jednoduchá slova (mama, lala, jojo), namísto »Ahoj!« odpovídá »Oj!«, na pozdrav »Čau!« reaguje slovem »Au!«. Radost, spokojenost či naopak nelibost vyjadřuje Zuzka pohyby a gesty s doprovodnými neartikulovanými zvuky, např. odsune didaktickou pomůcku, s níž nechce pracovat. Gestem dokáže také požádat o pomoc. Rozumí slovním pokynům doprovázeným znaky. Při zadání příkazu, který nechce splnit či nesplnění jejího přání je nevrlá, občas projevuje také agresi vůči okolí.

U devatenáctileté Aničky s diagnózou Downův syndrom, psychomotorická retardace, centrální hypotonický syndrom, je mluvená řeč na úrovni jednoduchých slov, Anička pojmenuje některé věci, obrázky. Má několik oblíbených slov, které často opakuje, vymýšlí si také svá slova k označení věcí, osob. Rozumí většině pokynů, umí několik znaků Makatonu.

Šestiletá Adélka, již zmíněná nová žákyně třídy, s diagnózou centrální hypotonický syndrom, vývojová dysfázie, nekomunikuje verbálně, ke sdělení potřeb a přání začíná využívat systém VOKS. Při pocitech radosti či naopak nelibosti reaguje Adélka zvuky odpovídajícími jejím naladění.

K zavedení výměnného obrázkového komunikačního systému u žáků třetí třídy přispěly také jeho výhody jako rychlá osvojitelnost, vysoká motivace – děti dostávají přesně to, co chtějí, samostatnost – děti se stávají iniciátory komunikace a přestávají být závislé na ostatních, redukce nevhodného chování.

Díky systému VOKS budou žáci moci postupně sdělit své přání a potřeby, navíc by měl VOKS podpořit mluvenou řeč u žáků, kteří mají snahu komunikovat prostřednictvím slov.

Možnost účinně vyjadřovat své potřeby by měla rovněž vést ke zlepšení psychického stavu dětí – větší spokojenosti, klidu, zmírnění či vymizení agresivního chování.

Při zavádění výměnného obrázkového komunikačního systému je postupováno dle metodiky vypracované PhDr. Margitou Knapcovou.

Pro žáky třetí třídy byly zvoleny některé komunikační symboly ze souboru obrázků VOKS, většinu obrázku však kreslí asistentka pedagoga podle individuálních potřeb žáků. Jedná se o obrázky znázorňující didaktické pomůcky, hračky, které žáci využívají, dále o obrázky činností a terapií, jež jsou součástí výuky. Obrázky jsou černobílé, o velikosti 5 x 5 cm, nad vlastním obrázkem je umístěn jeho název psaný velkými tiskacími písmeny.

Jednotlivé obrázky systému VOKS jsou umístěny na tzv. komunikačních tabulkách. Existuje několik komunikačních tabulek různé barvy podle toho, pro jaký druh obrázků jsou určeny.

Oranžová komunikační tabulka je určena pro podstatná jména, zelená pro slovesa, modrá pro přídavná jména, červená pro tázací zájmena, fialová pro sociální výrazy, bílá pro spojky, předložky, časové

pojmy, barvy, písmena čísla a další abstraktní pojmy. Hnědá komunikační tabulka je určena pro nosná slovesa (chtít, mít, vidět, slyšet). Šedá je barva větného proužku, což je nosič symbolů sloužící k uchycení více obrázků za sebou pro vyjádření delších sdělení (tvoření vět). Jednotlivé obrázky i komunikační tabulky jsou zalaminovány a opatřeny suchým zipem. Vložením více komunikačních tabulek do kroužkového bloku vznikne tzv. komunikační kniha, kterou může žák nosit kdekoli s sebou. Komunikační knihu z žáků třetí třídy vlastní zatím pouze Adélka, komunikační knihy pro ostatní žáky budou vytvářeny postupně.

U všech žáků třetí třídy proběhla první výuková lekce – výměna obrázku za věc, při níž všichni žáci pochopili základní princip systému VOKS – výměnu. Jelikož pedagogičtí pracovníci znají oblíbené sladkosti dětí, přeskočili přípravnou lekci nazvanou Výběr odměn.

Nácvik výměny probíhal u jednotlivých žáků individuálně, v kabinetu určeném pro individuální práci s žáky, a to se dvěma učiteli VOKS (speciálním pedagogem a asistentkou pedagoga) – takzvaným komunikačním partnerem a asistentem (někdy též nazývaným duch). Komunikační partner (sedící při nácviku proti žákovi) komunikuje s žákem a řídí nácvik, asistent (sedící za žákem) navádí žáka a pomáhá mu při komunikaci. Komunikační partner vždy důsledně dodržuje postupy lekcí, zvláště pak pokyny týkající se verbálních projevů a výzev. Asistent (duch) nemluví, nereaguje na tázavé pohledy žáka, nechválí ani nereaguje negativně, pouze žáka fyzicky navádí (vede ruku s obrázkem). Poskytuje pouze nezbytně nutnou pomoc, postupně od asistence upouští. Pedagogové se při nácviku v těchto rolích střídají.

Cílem první lekce bylo, aby žák vzal ze stolu obrázek a vyměnil ho s komunikačním partnerem za oblíbenou sladkost. Každý žák zasedl za stůl, na němž ležel obrázek jeho oblíbené sladkosti (čokoláda, gumoví medvídci). Před ním sedící komunikační partner jednou rukou nabízel kousek čokolády či gumový bonbon a zároveň nastavil dlaň druhé ruky, aby mu do ní žák mohl vložit obrázek. Přitom ho oslovil jménem a slovy »Mám čokoládu (medvídka)!«! Všichni žáci reagovali na tuto větu tím, že se naklonili ke sladkosti a chtěli si ji vzít. V tu chvíli zasáhl asistent, který chytl žáka za ruku, pomohl mu sebrat obrázek a vložit jej do dlaně komunikačního partnera. Jakmile se žák dotkl obrázkem dlaně komunikačního partnera, zareagoval slovem »Čokoláda!«. A vložil kousek čokolády do úst žáka. Při druhém či třetím pokusu už asistent nemusel žákům vést ruku, žáci brzy pochopili, že když odevzdají obrázek, dostanou sladkost.

Po této úvodní lekci přišel na řadu výběr, kdy byly žákům nabízeny dvě sladkosti (čokoláda, bonbon), dvě hračky (autíčko, vlak), dvě činnosti (tvoření dvojic, navlékání tvarů na kolíky). Před žákem ležely vždy dva obrázky, komunikační partner ukázal, co nabízí a dotázal se »Co chceš?« Žák pak musel vložit do dlaně obrázek věci, kterou by chtěl raději než druhou nebo obrázek činnosti, kterou chce raději dělat. Poté, co si žák vybral hračku či činnost, mohl si s ní chvíli hrát nebo činnost plnit. Nácvik výběru proběhl u všech žáků bez větších obtíží, pomoc asistenta byla nutná pouze zpočátku.

U nejmladší žákyně je zaváděna pasivní forma nácviku použití symbolu »záchod«, který je užíván u dětí, které se učí používat toaletu a jsou v pravidelných intervalech na toaletu vysazovány. Vždy, když je Adélka odváděna na nočník, ukáže jí asistentka pedagoga obrázek záchodu, oznámí jí, že jde na záchod a obrázek vloží Adélce do ruky. Obrázek toalety má Adélka připevněn také vedle svého nočníku. U ostatních žáků, kteří si dojdou na záchod sami, bude prováděna aktivní forma použití symbolu »záchod«, kdy žák ve své komunikační knize vyhledá příslušný obrázek, vloží jej do ruky komunikačnímu partnerovi a ten jej vyzve k odchodu na toaletu, popřípadě jej na toaletu doprovodí.

Po vytvoření větných proužků proběhl u jedné ze starších žákyň třídy nácvik tvoření věty. Na lavici bylo dáno několik obrázků jejich oblíbených hraček a větný proužek. Naproti Aničky zasedl komunikační partner se svým větným proužkem, na něhož nalepil obrázky znázorňující větné spojení »Co chceš?«

Ukázal Aničce větný proužek, dotázal se, co chce a ukázal na obrázky hraček. Asistent pomáhal Aničce z obrázků sestavit větu »Já chci kuchyňku«. Anička byla po vytvoření věty vyzvána, aby odevzdala svůj větný proužek komunikačnímu partnerovi. Ten jí po převzetí větného proužku kuchyňku dal a Anička si chvíli hrála. Tento postup byl několikrát zopakován.

Nácvik tvoření vět bude prováděn také u ostatních žáků. Při nácviku budou použity obrázky oblíbených činností a hraček žáků.

K lepšímu spojení jednotlivých symbolů s konkrétními předměty a činnostmi budou všechny činnosti prováděné při výuce doprovázeny ukazováním obrázků daných činností, žáci budou komunikační symboly přiřazovat ke skutečným předmětům.

Žáci se postupně naučí odnímat obrázky z komunikační tabulky, bude prodlužována vzdálenost mezi žákem a komunikačním partnerem, vzdálenost mezi žákem a jeho komunikační tabulkou, žáci budou tvořit jednoduché věty, pomocí obrázků odpovídat nejen na otázky typu »Co chceš?«, ale také na otázky »Co vidíš?«, »Co je to?«.

Obrázky VOKS budou využívány také v rámci ranního kruhu, kdy budou žáci vyhledávat příslušný den, počasí, dopravní prostředky, kterými se dopravili do školy. (Doposud bylo při ranním kruhu využíváno piktogramů a znaků Makatonu).

Hlavním cílem pedagogů třetí třídy je, aby se žáci postupně naučili najít ve svých komunikačních knihách obrázek toho, co chtějí, a sami bez vyzvání přišli za pedagogem a obrázek mu ukázali.

K dosažení tohoto cíle je nutný pravidelný nácvik orientace v komunikační knize, zvyšování samostatnosti žáků upouštěním od asistence, nácvik tvoření vět. Při těchto činnostech budou dodržovány pokyny dané metodikou a bude přihlíženo k individuálním možnostem a schopnostem žáků.

Tereza Urbanová, asistentka pedagoga
ze Základní školy speciální Diakonie ČCE Ostrava
U Cementárny 23, 703 00 Ostrava – Vítkovice
www.specialniskola.eu

legislativa...

ÚPRAVY POPLATKŮ A DOPLATKŮ

Od 1. dubna 2009 je v platnosti novela zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění, která mění jeho paragrafy týkající se regulačních poplatků a doplatků na léčiva a jejich limitů. Zvýhodnění se týká zejména dětí do 18 let a seniorů ve věku od 65 let. Změny je možno stručně shrnout takto:

Děti do 18 let

- ruší se poplatek 30 korun u lékaře, jde-li o děti do dovršení 18. roku věku včetně tohoto dne (pozor: poplatky 60 Kč za den pobytu v nemocnici, léčebně apod., 90 Kč za pohotovost, 30 Kč za návštěvu u klinického psychologa nebo u klinického logopeda a 30 Kč za položku na receptu zůstávají!)

- snížení ochranného limitu na 2500 Kč z 5000 Kč u dětí mladších 18 let, včetně kalendářního roku, ve kterém dovršily 18. rok věku

Senioři nad 65 let

- snížení ochranného limitu na 2500 Kč z 5000 Kč u pojištěnců starších 65 let, včetně kalendářního roku, ve kterém dovršili 65. rok věku
- do limitu se nově započítávají doplatky na částečně hrazené léčivé přípravky nebo potraviny pro zvláštní lékařské účely obsahující léčivé látky určené k podpůrné nebo doplňkové léčbě předepsané na recept pojištěncům starším 65 let (včetně dne, ve kterém dovršili 65. rok věku)

Osvobození od poplatků

Ke skupinám osob již dříve zákonem vyjmenovaným, které neplatí žádné regulační poplatky, se doplňují

- děti umístěné na základě rozhodnutí soudu v zařízeních pro děti vyžadující okamžitou pomoc nebo svěřené do pěstounské péče
- osoby, kterým jsou poskytovány pobytové sociální služby v domovech pro osoby se zdravotním postižením, domovech se zvláštním režimem, domovech pro seniory nebo ve zdravotnických zařízeních ústavní péče, pokud jim po úhradě za ubytování a stravu zbude méně než 800 Kč nebo pokud nemají žádný příjem (potvrzení o této skutečnosti jim vydá příslušný poskytovatel sociálních služeb).

Poplatek 30 korun za položku na receptu

Podle zákona se platí nadále, ale doplatek pacienta za položku na receptu bude snížen o zaplacený regulační poplatek nebo jeho příslušnou část tak, aby částka za doplatek a regulační poplatek činila nejméně 30 Kč. To znamená, že u léků, které jsou plně nebo částečně hrazené ze zdravotního pojištění, se vždy hradí regulační poplatek. U částečně hrazených léků se doplatek na lék snižuje o zaplacený regulační poplatek. Doplatek a regulační poplatek musí činit vždy nejméně 30 Kč.

Použití vybraných poplatků

Vybrané poplatky musí být použity na provoz a modernizaci zdravotnického zařízení.

Výše ochranných ročních limitů

- limit 5000 Kč - týká se dospělých ve věku od 18 do 65 let
- limit 2500 Kč - týká se jen dětí do 18 let a seniorů nad 65 let

Do limitu se nezapočítává

- poplatek 60 korun za každý den ústavní péče v nemocnici, v léčebně dlouhodobě nemocných, odborných léčebných ústavech včetně psychiatrických, dětské odborné léčebně a ozdravovně, lázních nebo za den komplexní lázeňské péče
- poplatek 90 korun za návštěvu pohotovosti (lékařské služby první pomoci nebo ústavní pohotovostní služby)

Do limitu se započítává

- poplatek u lékaře ve výši 30 korun (za návštěvu u lékaře, při které bylo provedeno klinické vyšetření, za návštěvní službu poskytnutou praktickým lékařem a praktickým lékařem pro děti a dorost, za návštěvu u klinického psychologa či klinického logopeda)
- poplatek 30 korun za položku na receptu (za vydání každého ze zdravotního pojištění plně nebo částečně hrazeného léčivého přípravku předepsaného na receptu, bez ohledu na počet předepsaných balení)
- doplatek za léčivé přípravky částečně hrazené pojišťovnou, ale pouze ve výši doplatku na nejlevnější na trhu dostupný léčivý přípravek s obsahem stejné léčivé látky a se stejnou cestou podání. To neplatí

v případě, že předepisující lékař na receptu vyznačil, že lék nelze nahradit - pak se doplatek započítává v plné výši. Do limitu se nově započítávají doplatky na částečně hrazené léčivé přípravky nebo potraviny pro zvláštní lékařské účely obsahující léčivé látky určené k podpurné nebo doplňkové léčbě, předepsané na recept pojištěncům starším 65 let.

Bližší informace o změnách najdete také na webových stránkách MZ ČR v "Návodech pro pacienty" v souboru nazvaném Jak od 1. dubna 2009 na regulační poplatky.

Zdroj: VZP.cz - Všeobecná zdravotní pojišťovna

DATOVÉ SCHRÁNKY BUDOU POVINNÉ I PRO NEZISKOVKY

Datové schránky budou povinné i pro neziskové organizace!

V polovině roku 2009, konkrétně 1. 7. 2009 vstoupí v účinnost nový zákon o informačním systému veřejné správy, který upravuje elektronické úkony a autorizované konverze dokumentů (zákon č. 300/2008 Sb.). Tento zákon s sebou přináší povinnost používat datové schránky pro právnické osoby, mezi které patří také neziskové organizace.

Cílem využívání datových schránek je rychlejší, spolehlivější a levnější poskytování služeb veřejné správy nejširší veřejnosti. Důležitým prvkem zákona je **uznání elektronických dokumentů jako rovnocenných s papírovými a zajištění jejich bezpečnosti.**

Náměstek ministra vnitra Zdeněk Zajíček řekl: *„Přicházíme do období, kdy bude pošta takřikajíc zadarmo, bude nonstop. Každý, kdo bude mít datovou schránku, se bude moci z celého světa odkudkoliv a v kteroukoliv hodinu přihlásit do své datové schránky, vybrat si poštu a stejně tak cokoliv státu poslat. Navíc, jak už jsem říkal, bude to zadarmo. To znamená, že se stát opravdu rozhodl velmi motivovat všechny ty, kteří s ním komunikují, aby to dělali tou nejjednodušší a nejlevnější formou.“*

Datová schránka bude vlastně něco jako klasická e-mailová schránka, která bude ale registrovaná u Ministerstva vnitra. Bude sloužit **k doručování a přijímání dokumentů mezi organizací a orgány veřejné moci.** Ministerstvo bude **zřizovat datovou schránku právnické osobě na základě žádosti,** která bude obsahovat:

- název právnické osoby
- identifikační číslo ekonomického subjektu
- adresu sídla
- jméno, popřípadě jména, příjmení, datum narození a adresa pobytu osoby oprávněné jednat jménem právnické osoby; stát registrace nebo evidence právnické osoby
- žádost o zřízení datové schránky právnické osoby musí obsahovat úředně ověřený podpis osoby oprávněné jednat jménem právnické osoby

Ministerstvo vnitra ve spolupráci s magazínem eGovernment připravilo **semináře** k datovým schránkám. Semináře jsou určeny reprezentantům všech subjektů, jimž zákon zavádí povinnost používání datových schránek. Konkrétně všech právnických subjektů, a to jak v rámci veřejné správy, tak mimo ni. Tedy obcí, krajů, zřizovaných institucí, neziskových organizací, ale třeba i vysokých škol, podniků atd. Semináře probíhají ve většině velkých měst v České republice.

PRÁVNICKÁ OSOBA

Zřízení datové schránky

Bezplatně právnické osobě zřízené zákonem, právnické osobě zapsané v obchodním rejstříku.

Osoby oprávněné k přístupu do datové schránky

- K přístupu do datové schránky právnické osoby je oprávněn statutární orgán právnické osoby, člen statutárního orgánu právnické osoby
- K přístupu do datové schránky je dále oprávněna pověřená osoba (administrátor), kterou je u datové schránky právnické osoby fyzická osoba pověřená statutárním orgánem právnické osoby, pro niž byla datová schránka zřízena, a to v rozsahu jimi stanoveném.

Zpřístupnění datové schránky

- Ministerstvo zašle do vlastních rukou přístupové údaje k datové schránce právnické osobě uvedené, případně administrátorovi, bezodkladně po zřízení datové schránky.
- Datová schránka je zpřístupněna prvním přihlášením právnické osoby nebo administrátora, nejpozději však patnáctým dnem po dni doručení přístupových údajů těmto osobám.
- Na žádost právnické osoby nebo administrátora zašle ministerstvo přístupové údaje k datové schránce pověřené osobě do vlastních rukou, případně administrátorovi, jinak se zasílají právnické osobě.

Doručování dokumentů orgánů veřejné moci prostřednictvím datové schránky

- Umožňuje-li to povaha dokumentu a má-li právnická osoba zpřístupněnu svou datovou schránku, orgán veřejné moci doručuje dokument této osobě prostřednictvím datové schránky, pokud se nedoručuje veřejnou vyhláškou nebo na místě.
- Dokument, který byl dodán do datové schránky, je doručen okamžikem, kdy se do datové schránky přihlásí osoba, která má s ohledem na rozsah svého oprávnění přístup k dodanému dokumentu. Tento dokument má stejné právní účinky jako doručení do vlastních rukou.
- Nepřihlásí-li se do datové schránky osoba podle předchozího odstavce ve lhůtě 10 dnů ode dne, kdy byl dokument dodán do datové schránky, považuje se tento dokument za doručený posledním dnem této lhůty; to neplatí, vylučuje-li jiný právní předpis náhradní doručení (například §64 odst. 4 trestního řádu).

Provádění úkonů vůči orgánům veřejné moci prostřednictvím datové schránky

- Právnická osoba může provádět úkon vůči orgánu veřejné moci, má-li zpřístupněnu svou datovou schránku a umožňuje-li to povaha tohoto úkonu, prostřednictvím datové schránky.
- Úkon učiněný právnickou osobou nebo pověřenou osobou (administrátor), pokud k tomu byla pověřena, prostřednictvím datové schránky má stejné účinky jako úkon učiněný písemně a podepsaný, ledaže jiný právní předpis nebo vnitřní předpis požaduje společný úkon více z uvedených osob.

Přechodná ustanovení

Ministerstvo zřídí datovou schránku právnické osobě zřízené zákonem, právnické osobě zapsané v obchodním rejstříku a organizační složce podniku zahraniční právnické osoby zapsané v obchodním rejstříku s výjimkou advokáta a daňového poradce do 90 dnů ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona.

Zdroj: MVČR, <http://www.datoveschranky.info/>

Redakční rada:

**Martina Smolíková, Marie Havlíčková
(224 817 438, 224 817 393)**

Vydává Asociace rodičů a přátel zdravotně postižených dětí v ČR, o.s.

Karlínské nám. 12

186 03 Praha 8 - Karlín

(pro vlastní potřebu)

fax: 224 817 438 e-mail: asociace@arpzpd.cz http:// www.arpzpd.cz